

'We willen trotse orthopedagogen zijn'

NVO
12 oktober 2018

Een kennismaking met:
Xavier Moonen

- Bijzonder hoogleraar UvA
- Bijzonder lector Zuyd Hogeschool Heerlen
- Beleidsadviseur Koraal Sittard

Hoe we ooit tot de benaming basis orthopedagoog gekomen zijn

Hoe de pedagoog toegang tot de Gz opleiding kreeg en we de
orthopedagoog-generalist bedachten

Waarom sta ik hier?

Op uitnodiging van Dietske de Ridder

En hoe dat zo kwam

Waarom zijn we lid van een beroepsvereniging?

Waar wij gelukkig van worden

- Werken met kinderen en met mensen in een persoonlijke afhankelijkheidsrelatie
- Optimaliseren van ons professionele handelen
- Bevorderen van onze professionele identiteit

Wat er ook gebeurt

- Van patiënt naar cliënt en klant
- Nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld het digitale tijdperk)
- Juridisering
- Claimcultuur
- Tragische incidenten
- Maatschappelijke verantwoording (Schiedammer parkmoord)

Gevolg:

Rol van de professional ligt onder het vergrootglas

De beroepsvereniging kan daarbij helpen

Koraal wonen
leren
werken

**ZU
YD**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

VOBG

- Inter- en intra professionele uitwisseling
- Informatie brengen en halen
- Bescherming bieden aan vakgenoten
- Geloofwaardigheid van het vak bevorderen
- Focus aanbrengen in ons vak
- Tucht

De beroepsvereniging

Koraal wonen
leren
werken

**ZU
YD**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

VOBC

Zijn we samen maar hoe doen we dat?

Hebben we behoefte aan rituelen?

Doel van een beroepscode

- Gezamenlijk gedragen opvatting over wat 'een goed pedagoog' is
- Bewaken van kwaliteit
- Verantwoording t.o.v. cliënten, andere beroepsgroepen en de samenleving

Tuchtrecht

- Klagers een podium bieden
- Klachten analyseren
- Normen stellen
- Sanctioneren
- Leren

Het vak: orthopedagoog zijn

De universiteit en de orthopedagogiek

Universiteit Groningen

Als orthopedagoog werk je in de praktijk samen met jeugdigen, ouders, leerkrachten of hulpverleners die de rol van de opvoeders (deels) hebben overgenomen om de problemen te verminderen. Vaak kijk je naar interacties tussen individuen, zoals jongeren en ouders, vanuit verschillende invalshoeken. Daarbij maak je gebruik van wetenschappelijke kennis over zowel het verklaren als oplossen van problemen. In wetenschappelijk onderzoek richt je je als orthopedagoog vaak op het ontrafelen van opvoedings- en onderwijsleerproblemen en op interventies voor deze problemen.

Universiteit van Amsterdam

Orthopedagogen bestuderen hoe leer-, ontwikkelings- en opvoedingsproblemen bij kinderen zich manifesteren en wat er in de opvoeding en op school moet gebeuren om deze aan te pakken en te behandelen. Zij houden zich bezig met ernstige problemen bij kinderen zoals depressie, angst en agressie, maar ook met opvoedingsproblemen veroorzaakt door bijvoorbeeld chronische ziektes, verstandelijke beperkingen, pedagogische onmacht of mishandeling.

De kern van de orthopedagogiek

- (Ernstige) problemen in de opvoeding of het gedrag
  - Bestuderen van de situatie
  - Wetenschappelijke kennis
  - Handelingsgericht
-
- Samen

Orthopedagogen moeten
weten wat (de bandbreedte van)
normale ontwikkeling is

Orthopedagogen moeten vanuit het kind kijken

Ken uw klassiekers

- De omgang als pedagogisch gepreformeerd veld
- de omgang tussen volwassenen en kinderen waarbij de volwassene invloed uitoefent op het kind tenminste als dit alles gedragen wordt door wederzijds vertrouwen en liefde
- Zelfverantwoordelijke zelfbepaling

Janusz Korczak

- <http://korczak.nl/stichting/>
- Korczakiana
- De pedagoog Janusz Korczak (1878-1942) gaf kinderen in zijn weeshuis een stem, en Korczak leerde van kinderen door daadwerkelijk naar hen te luisteren.

Wie man ein Kind lieben soll / Hoe houd je van een kind (Bijleveld)

- Respecteren van geheimen: moedig het kind aan om te zeggen “dat kan of wil ik niet zeggen” en chanteer het niet of verleid het niet om er om heen te moeten draaien. Als het kind je een geheim toevertrouwt ben dan blij: dit vertrouwen is je grootste beloning.
- Gun kinderen geheime plekken en schendt hun geheime plek niet!

Ganna van Bijleveld

Koraal wonen
leren
werken

**ZU
YD**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

VOBC

PhD kandidaat en casemanager bij JBRA
Kinderparticipatie in de jeugdbescherming

Dealing with the interplay of child image, protection and participation:
A critical reflection on the essence of child participation in child
protection services

An overview of the three major discourses on children

Perspective	Caretakers perspective	Sociology of childhood	Child liberators perspective
A child is....	Children are vulnerable, in need of protection	Children are social, knowledgeable actors	Children are equal to adults and therefore should be equal in rights
The proper role of adults is...	Parents should protect, control and provide	Parents should consult children and take their perspectives into consideration	Parents should acknowledge children's rights and treat children as equals
The perspective on child participation is....	Children are not competent enough for decision-making and should not be burdened with it	Children can and should be enabled to represent their views in a way that matches their capabilities	Children always have the right to participate in decisions affecting their own lives, and should be involved like adults are

Mijn conclusies

- Het kindperspectief doet er toe
  - Maar veel jeugdbeschermers vinden het moeilijk om hier mee om te gaan
  - Kinderen hebben tools gemaakt om de jeugdbeschermers te helpen
  - Een aantal wil wel maar...
-
- Bijleveld, G. G. van, Dedding, C. W. M., & Bunders-Aelen, J. F. G. (2014). Seeing eye to eye or not? Young people's and child protection workers' perspectives on children's participation within the Dutch child protection and welfare services. *Children and Youth Services Review*, 47, 253-259.
  - Bijleveld, G. G. van, Dedding, C. W.M. & Bunders-Aelen, J. F. (2015). Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review. *Child & Family Social Work*, 20(2), 129-138.

Vooraf in de masterfase verliezen
we vaak de fundamenteften van ons vak uit het oog

Koraal wonen
leren
werken

**ZU
YD**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

- Interventionistisch
- Theorie gedreven, maar vooral psychologische theorieën
- Top down
- Reductionistisch
- publicatiegericht

Gevaren in de huidige tijd

- Vakgebied wordt door anderen verengd (voorbeelden: testpedagoog / de pedagoog als adviseur zonder doorzettingskracht / geleidelijke opbouw van interventies)
- Problematiseren
- Té veel stoornisgericht kijken
- Classificeren zonder echte noodzaak (DSM 5 is hier duidelijk over!)
- Ons materiaal uit handen geven (bijvoorbeeld tests en de ROM)
- Meebewegen met modieuze trends (voorbeelden: wijkhuis / eigen kracht conferenties / harde aanpak)

- Met andere woorden het kind uit het oog verliezen

Zelfbewuste orthopedagogen

- Zijn begaan met kinderen en/of mensen in persoonlijke afhankelijk situaties
- Laten altijd het welzijn van kind en zijn gezin prevaleren bij orthopedagogisch onderzoek en advies
- Laten zich leiden door wetenschappelijke inzichten
- Nemen stelling tegen niet goed onderbouwde interventies (voorbeeld pestinterventies)
- Stoppen met doen wat ingaat tegen het bovenstaande

Moeten we niet een beweging starten?

Wanneer wat hoe wetenschappelijk onderzoeken?

- Waarom zou dat wat we doen kunnen werken voor het betreffende doel? (werkzame principes)
- Doen we wat we zeggen dat we doen? (programma integriteit)
- Doen we het voor/met de mensen waarvoor de interventie bedoeld is? (in- en exclusiecriteria)
- Welk(e) effect(en) willen we bereiken met de interventie?
- Is de interventie doeltreffend? (is het behaalde effect relevant en berust het niet op toeval)

Helpt onderzoek?

- Ja goed onderzoek kan de inhoud, de uitvoering en de effectiviteit en efficiency van het vak verbeteren
- Als je tenminste wilt leren en wilt veranderen
- Vaak zijn er andere motieven die dit (deels) verhinderen

Erkenningscommissies

1. Het identificeren en screenen van kansrijke interventies
2. Het begeleiden bij het beschrijven en indienen van interventie.
3. Het beoordelen van interventies door een erkenningscommissie
  - Afgewezen
  - Goed onderbouwd
  - Effectief
    - effectief volgens eerste aanwijzingen
    - effectief volgens goede aanwijzingen en
    - effectief volgens sterke aanwijzingen.
4. Publicatie in de verschillende databanken
5. Onder de aandacht brengen bij potentiële gebruikers en beleidsmakers

Het kan altijd beter

- Samenwerking praktijk en wetenschap
- Goed onderzoek doen met sterke bewijskracht
- Replicatieonderzoek doen
- Zorg en management kiezen voor evidentie in hun handelen
- Implementatie serieus aanpakken
- Samenwerking cliënt en onderzoeker in onderzoek op grond van evidentie uit onderzoek

Dank!

Tja nu zijn wij
aan zet!

